

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

ANALYSIS OF STRUCTURE OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES OF THE AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE

У статті розглянуто та охарактеризовано основні об'єкти та суб'єкти економічної безпеки аграрного сектора. Автором запропоновано власне визначення економічної безпеки підприємств аграрного сектора як елемента сталого розвитку аграрної сфери економіки для задоволення необхідного мінімуму потреб суспільства у відповідній продукції сільського господарства, сировині для інших сфер економіки, включаючи потреби соціального, продовольчого забезпечення та формування страхових запасів на випадок форсмажорних ситуацій та під час дії внутрішніх та зовнішніх загроз. Проведено аналіз структурних елементів економічної безпеки підприємств аграрного сектора таких як продовольча безпека, інвестиційна безпека, виробнича безпека, зовнішньоекономічна безпека, науково-технологічна безпека, сировинно-ресурсна безпека, фінансова безпека, енергетична безпека, безпека ринку праці, кадрова безпека, правопорядок, екологічна безпека.

Ключові слова: об'єкт, суб'єкт, структура, економічна безпека, аграрний сектор.

В статті рассмотрено и охарактеризовано основе объекты и субъекты экономической

безопасности аграрного сектора. Автором представлено собственное определение экономической безопасности предприятий аграрного сектора как элемента устойчивого развития аграрной сферы экономики для удовлетворения необходимого минимума потребностей общества в соответствующей продукции сельского хозяйства, сырья для других сфер экономики, включая потребности социального, продовольственного обеспечения и формирования страховых запасов на случай форсмажорных ситуаций и с учётом влияния внутренних и внешних угроз. Проведен анализ структурных элементов экономической безопасности предприятий аграрного сектора таких как продовольственная безопасность, инвестиционная безопасность, производственная безопасность, внешнеэкономическая безопасность, сырьеворесурсная безопасность, финансовая безопасность, энергетическая безопасность, безопасность рынка труда, кадровая безопасность, правопорядок, экологическая безопасность.

Ключевые слова: объект, субъект, структура, экономическая безопасность, аграрный сектор.

УДК 338.43-049.5(477)

Маковоз О.С.

д.е.н., доцент,
завідувач кафедри економіки
та фінансів

Харківський національний університет
внутрішніх справ

The article discusses the economic security of agrarian sector. The objects of economic security of agrarian sector are a sector in general, his complexes and subcomplexes, subjects of menage, family, separate citizens, id est all institutes of the sector, and providing their stable and safe state, exactly to them the state system of economic security is directed. Subjects of economic security of the agrarian sector are institutes that form and provide the state of economic security of sector on different levels. Researches confirm, that providing of economic security of enterprises of the agrarian sector of Ukraine must be determined by the structure of agroindustrial complex of country. Accordingly, firstly as objects are represented with the spheres of APC secondly, productive and unproductive complexes APC and, thirdly, food subcomplexes. By the nature of ultimate product finish good, economic security of enterprises of agrarian sector must be divided into safety of food complex and safety of complex of unfood products. Safety of food complex assumes safety of industries of agriculture and processing, that supply foodstuffs to the population, and also enterprises, that supply productive facilities first that do in the a purveyance and transporting of food stuffs. In Ukraine public requirements in all basic foodstuffs are provided due to functioning and development of resource and productive potential of national agroindustrial complex. In the process of analysis of researches of different authors with questions about the structure of economic security of enterprises of agrarian sector, it is offered to examine the structure of economic security from next constituents: food safety; investment safety; external economic safety; productive safety; power safety; scientifically-technological safety; safety of labour-market; skilled safety; financial safety; material-resource safety; law and order; ecological safety. Realization of analysis based on the offered constituents of structure of economic security of enterprises of agrarian sector of Ukraine will give the possibility to carry out more effective politics of economic development of the country.

Key words: object, subject, structure, economic security, agrarian sector.

Постановка проблеми. Дослідження реалій економічної безпеки, на наш погляд, доцільно проводити в контексті діалектичних економічних парадигм, з акцентом на системні, структурні, функціональні, організаційно-управлінські сторони досліджуваного об'єкта. Мета дослідження узагальнити та проаналізувати теоретичні і практичні підходи до структури економічної безпеки аграрного сектора.

Економічна безпека – складна багатофакторна категорія. За функціональними напрямками розрізняють макроекономічну, фінансову, зовнішньоекономічну, інвестиційну, науково-технологічну, енергетичну, виробничу, демографічну, соціальну, продовольчу безпеку; за суб'єктом – економічна безпека особи, суб'єкта господарської діяльності (підприємства), регіону, держави, країни [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вирішенню проблем забезпечення економічної безпеки в епоху реформування та модернізації національної економіки України присвячено багато праць відомих вітчизняних вчених. Загальнотеоретичні питання вивчення економічної безпеки стали предметом наступних науковців: О.В. Ареф'євої [2], О.М. Бандурки [3], Я.А. Жаліла [4], О. Є. Користіна [5].

Незважаючи на значне число наукових праць, присвячених аналізу змісту і закономірностей розвитку системи економічної безпеки, в умовах модернізації національної економіки окремого аналізу потребує структура економічної безпеки підприємств аграрного сектора України, що доводить актуальність нашого дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення теоретичних та практичних питань структури економічної безпеки підприємств аграрного сектора.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пропонуємо розглядати економічну безпеку підприємств аграрного сектора як такий сталий стан розвитку аграрної сфери економіки, за якого задовольняється необхідний мінімум потреби суспільства у відповідній продукції сільського господарства, сировині для інших сфер економіки, включаючи потреби соціального, продовольчого забезпечення та формування страхових запасів на випадок форсмажорних ситуацій та під час дії внутрішніх та зовнішніх загроз.

Об'єктами економічної безпеки аграрного сектора є сектор в цілому, його комплекси та підкомплекси, суб'єкти господарювання, сім'я, окремі громадяни, тобто всі інститути сектору, та забезпечення їх стійкого й безпечного стану, саме на них спрямована державна система економічної безпеки [3; 5].

Суб'єкти економічної безпеки аграрного сектора – це інституції, що формують і забезпечують стан економічної безпеки сектора на різних рівнях.

Дослідження підтверджують, що забезпечення економічної безпеки підприємств аграрного сектора України повинно визначатися структурою агропромислового комплексу країни. Відповідно, об'єктами виступають, по-перше, сфери АПК, по-друге, виробничий і невиробничий комплекси АПК і, по-третє, продуктові підкомплекси.

За характером виробленого кінцевого продукту, економічна безпека підприємств аграрного сектора повинна розділятися на безпеку продовольчого комплексу і безпеку комплексу непродовольчих продуктів. Безпека продовольчого комплексу припускає безпеку галузей сільського господарства і переробки, що поставляють населенню продукти харчування, а також підприємства, що постачають засобами виробництва перші, які займаються заготівлею і транспортуванням продовольчих товарів.

Опрацювання теоретичних питань структури економічної безпеки дали можливість прийти до висновку, що за галузевою ознакою економічна безпека аграрного сектора передбачає безпечний економічний розвиток продуктивних підкомплексів. Вони являють собою сукупність підприємств і організацій як по виробництву сировини й одержанню готової продукції, так і обслуговуючих підкомплексів. У галузевому розрізі безпечний розвиток зазначених підкомплексів складає основу економічної безпеки аграрного комплексу. Структура економічної безпеки підприємств аграрного сектора складна й багатогранна. Її складові частини пов'язані між собою та впливають на забезпечення економічної безпеки аграрного сектора,

несучи загрози його сталому розвитку. Аналізуючи дослідження різних авторів з питань структури економічної безпеки підприємств аграрного сектора та на основі власних досліджень, ми пропонуємо розглядати структуру економічної безпеки з наступних складових:

- продовольча безпека;
- інвестиційна безпека;
- зовнішньоекономічна безпека;
- виробнича безпека;
- енергетична безпека;
- науково-технологічна безпека;
- безпека ринку праці;
- кадрова безпека;
- фінансова безпека;
- сировинно-ресурсна безпека;
- правопорядок;
- екологічна безпека.

Невід'ємною складовою частиною економічної безпеки аграрного сектора є продовольча безпека. Кожна країна незалежно від рівня розвитку прагне гарантувати продовольчу безпеку власному населенню. Вважається, що країна знаходиться в безпечному стані щодо продовольчої безпеки, якщо вона здатна за рахунок власного виробництва забезпечити харчування всім громадянам на рівні не нижче 70 відсотків до науково обґрунтованої фізіологічної норми споживання.

В Україні суспільні потреби в усіх основних продуктах харчування забезпечуються за рахунок функціонування і розвитку ресурсного й виробничого потенціалу національного агропромислового комплексу.

Важливою складовою частиною національного агропромислового комплексу в останні роки став сектор особистих підсобних господарств. Тому продовольча складова структури економічної безпеки підприємств аграрного сектора визначається виробничо-продуктивною сталістю агропромислового комплексу та його здатністю вчасно реагувати на кон'юнктуру агропромислового ринку; наявністю необхідних обсягів перехідних запасів; рівнем платоспроможності населення, що має забезпечувати доступність всіх громадян до продовольства; недопущення імпортої експансії з тих продовольчих товарів, продукування яких у необхідних обсягах може здійснювати національний агропромисловий сектор.

Інвестиційна безпека на рівні аграрного сектора визначається наявністю в ній грошового та матеріального капіталу, призначеного для інвестування в сферу створення аграрної продукції, а також рівнем залежності аграрного сектора від внутрішніх та зовнішніх джерел капіталу.

При аналізі інвестиційної безпеки на цьому рівні необхідно перш за все визначати реальні джерела та напрями фінансування, структуру інвестицій, розробляти раціональні та ефективні заходи по

виконанню загальнодержавних, регіональних і місцевих соціально-економічних та інноваційних програм, відтворювальних процесів на макро- і мікрорівнях.

Безпосередній зв'язок з інвестиційною безпекою аграрного сектора має зовнішньоекономічна складова його безпеки. Як зазначає Махмудов О.Г. [6, с. 15] заходи щодо забезпечення зовнішньоекономічної безпеки аграрного сектора України мають ґрунтуватися на таких принципах: дотримання загальноєвропейських норм міжнародного права; безумовний захист економічних інтересів, своєчасність та адекватність дій щодо нейтралізації загроз цим інтересам; узгодженість економічних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в АПК з економічними інтересами держави; рівноправність відносин між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності; поміркованість у наданні національній економіці відкритого характеру, послідовна диференціація зовнішньоекономічних зв'язків; подолання сировинного перекошу в структурі експорту, нормалізація сальдо торгового та платіжного балансу на рівні АПК; залучення іноземного капіталу; раціоналізація коопераційних зв'язків і приєднання до глобальних технологічних ланцюгів.

Виробнича безпека підприємств аграрного сектора визначається динамікою приросту аграрного виробництва країни. Головними причинами кризового стану були низький рівень освоєння інновацій вітчизняними агропідприємствами та відсутність належного інвестування реального сектора економіки за рахунок усіх джерел. Для підвищення рівня виробничої безпеки аграрного сектора необхідно забезпечити спершу належний рівень його інвестиційної безпеки.

Енергетична безпека аграрного сектора – це ефективний розвиток і функціонування паливно-енергетичного аграрного сектора, всіх його галузей, який забезпечує достатність і безперебійність постачань енергоносіїв, їх раціональний асортимент, прийнятні якість і економічну доступність в аграрному секторі.

Основою забезпечення енергетичної безпеки аграрного сектора є стійкий розвиток власного паливно-енергетичного комплексу, економічне використання енергії у виробництві та побуті, зменшення залежності національної економіки від імпорту палива на основі розвідування й освоєння нових родовищ, пошуку нових джерел енергоносіїв та його диверсифікації. Науково-технологічна безпека визначається спроможністю науково-технологічного потенціалу українського АПК генерувати позитивні зрушення в економіці.

Однією із складових структури економічної безпеки аграрного сектора науково-технологічна безпека – здатність системи зберігати і підтримувати необхідний рівень технологічного стану, що забез-

печує можливість сталого розвитку аграрного сектора та сприяє своєчасному впливу на несприятливі процеси в науково-технічній та інноваційній сферах, прогнозуванню і попереджуванню небезпечних явищ в економічній, екологічній, соціальній сферах, на ринках сировини і готової агропродукції.

Дана складова економічної безпеки є сферою, в якій її стан можна характеризувати як важко кризовий. Науково-технічний потенціал України впродовж останнього десятиліття зазнав відчутних втрат. Проте, вже намітилася тенденція посилення інноваційної діяльності.

Внаслідок затяжної кризи, в якій знаходиться сільське господарство, його матеріально-технічна база зазнала значної руйнації, невпинно продовжує поглиблюватися процес деіндустріалізації галузі. Низький рівень платоспроможності аграрних товаровиробників призвів до призупинень інвестиційних процесів, зниження рівня фондозабезпеченості, технічного та енергетичного оснащення виробничої сфери. В сільських місцевостях інтенсивним темпом відбувались процеси деіндустріалізації виробництва, погіршувались забезпеченість товаровиробників запчастинами, матеріалами для ремонту і ПММ.

Сучасний рівень інвестиційного забезпечення в аграрній сфері є настільки малим, що не може забезпечувати заходів для провадження простих відтворень основних фондів.

Динаміка показників, що характеризують демографічну (ринку праці) безпеку аграрного сектора і безпеку ринку праці, показує, що в останні роки ситуація в даній складовій економічної безпеки сектора різко загострилася.

Автори О. Ареф'єва, О. Литовченко трактують кадрову безпеку як сукупність управлінських заходів, пов'язаних з ефективним формуванням та використанням кадрового потенціалу підприємства з метою забезпечення та підтримки економічної стійкості та результативності господарської діяльності підприємства [2, с. 97]. Кадрова складова економічної безпеки підприємств є вкрай несприятливою для реформування АПК. Аграрна реформа не вирішила соціальних проблем села, скоріше навпаки – загострила більшість з них. Зростає безробіття, рівень життя селян залишається низьким, погіршується демографічна проблема.

Безпосередньо пов'язана з демографічним видом безпеки інша, не менш важлива складова економічної безпеки аграрного сектора – кадрова безпека, яка відображає забезпеченість сектора працівниками тих категорій і тої кваліфікації, які необхідні їй для здійснення нормального процесу розширеного відтворення. Переважна більшість науковців вважає, що основні параметри кадрової безпеки зумовлені сутністю людини, яка визначається єдністю біологічних і соціальних сторін, та можуть характеризуватися деякими чисельними

показниками, зокрема, кількістю населення за статусами зайнятості та видами економічної діяльності.

Фінансова безпека підприємств аграрного сектора виражається в формуванні системи фінансового захисту, яка дозволить забезпечити стійкість до впливу природних та економічних ризиків, достатній рівень кредитоспроможності та інвестиційної привабливості, а також позитивну віддачу вкладеного капіталу [7, с. 85].

Загалом, на законодавчому рівні передбачені певні гарантії державної підтримки АПК. Однак, реальні обсяги бюджетного фінансування не відповідають потребам напівзруйнованого аграрного сектору. Серед інших статей видатків на потреби АПК викликають тривогу вкрай обмежені кошти на розвиток соціальної сфери села. Протягом останніх років податкова політика стосовно АПК помітно змінилася на краще: спрощена система оподаткування, значно зменшено податковий тиск на сільгоспвиробників. Запровадження єдиного фіксованого сільськогосподарського податку не лише спростило систему оподаткування, а й зменшило загальне податкове навантаження на сільгоспвиробників.

Програмою підтримки аграрного сектору за основними напрямками у рамках Державного бюджету на 2018 рік було передбачено бюджетна дотація на розвиток сільськогосподарських для стимулювання виробництва сільгосппродукції. У 2018 році на цю програму виділено 945 млн грн. Фактично компенсувалося 25% вартості придбаної сільськогосподарської техніки, виробленої в Україні [8].

Для багатьох країн світу, зважаючи на обмеженість їх власних ресурсів, однією з найважливіших складових частин економічної безпеки є сировинно-ресурсна безпека. Першим відтворювальним фактором, який впливає на економічну безпеку аграрного сектора, є погіршення відтворювальних можливостей агроєкосистем в зв'язку з тим, що людина використовує енергії більше, ніж створює. Відповідно, якщо людство не зможе впровадити енергозберігаючі і природоохоронні технології у сільському господарстві, виникне загроза нової екологічної кризи, що веде до позбавлення продовольчої бази для більшої частини населення Землі.

Криміногенна безпека, як одна із складових структури економічної безпеки аграрного сектора, визначається не тільки рівнем злочинності в сільській місцевості, але і рівнем тінізації економіки аграрного сектора, що, в свою чергу, збільшує кількість злочинних груп, які одержують надприбутки від злочинної діяльності, використовуючи з цією метою недоліки вітчизняного аграрного законодавства.

Процес забезпечення екологічної безпеки в аграрному секторі повинен бути спрямований на збереження оптимального стану агроєкосистем та захисту життя і здоров'я людини. Саме в такому підході виражаються соціальні, економічні, організаційні передумови формування дієвої

системи забезпечення екологічної безпеки агро-сфери [9, с. 7]. Згідно офіційно прийнятого визначення МАГАТЕ, екологічна безпека – це захист всіх осіб або навколишнього середовища від дії надмірних несприятливих впливів. Дана складова структури економічної безпеки дає можливість спостерігати чітку диференціацію регіонів України щодо екологічної безпеки. З одного боку, у всіх східних, центральних та південних областях з високою концентрацією промислового виробництва, як правило, спостерігається несприятлива ситуація з екологічної безпеки, з іншого – в західних та деяких північних областях спостерігається нормальна ситуація. Аналіз сучасних тенденцій функціонування підприємств аграрного сектора України доводить, що відбувається стрімке погіршення екологічного стану довкілля, землекористування. Виникла нагальна потреба в розробці державної програми розвитку земельних відносин, посилення контрольних функцій держави за використанням та охороною земель, за гарантуванням громадянам права власності на землю.

Висновки з проведеного дослідження. У ході дослідження підтверджено, що раціональне використання економічних ресурсів аграрних підприємств, необхідних для виконання місії аграрного бізнесу, досягається, в першу чергу, шляхом запобігання загроз негативних впливів на економічну безпеку основних функціональних цілей господарської діяльності. Отже, можна зазначити, що структура економічної безпеки підприємств аграрного сектора складна й багатогранна, її складовими частинами в рамках аграрного сектора є: продовольча безпека, інвестиційна безпека, виробнича безпека, зовнішньоекономічна безпека, науково-технологічна безпека, сировинно-ресурсна безпека, фінансова безпека, енергетична безпека, безпека ринку праці, кадрова безпека, правопорядок, екологічна безпека. Продовольча безпека виступає в якості фундаменту національної безпеки держави.

Ряд невирішених проблем, що складають загрозу економічній безпеці України, потребують вжиття невідкладних заходів. Загалом, екологічні чинники є несприятливими для проведення аграрної реформи. Внаслідок помилок, допущених в ході аграрної реформи, й без того складні проблеми екології землекористування загострилися ще більше. Саме моніторинг та аналіз запропонованих елементів структури економічної безпеки підприємств аграрного сектора України дозволить своєчасно реагувати на негативні прояви та сприятиме розробці більш ефективної політики економічного розвитку держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний сайт Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18765 (дата звернення: 25.01.2019).

2. Ареф'єва О.В., Литовченко О.Ю. Кадрова складова в системі економічної машинобудівних підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 11. С. 95-100.

3. Бандурка О.М., Духов В.Є., Петрова К.Я., Червяков І.М. Основи економічної безпеки : Підручник. Харків : Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. С. 64.

4. Жаліло Я.А. До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку. *Стратегічна панорама*. 2004. № 3. С. 97-104.

5. Користін О.Є. Економічна безпека. Роль економічної безпеки в системі національної безпеки. URL: http://pidruchniki.ws/13761025/ekonomika/rol_ekonomichnoyi_bezpeki_sistemi_natsionalnoyi_bezpeki (дата звернення: 25.01.2019).

6. Махмудов А.Г. Инвестиционная политика и управление. Донецк : Донбасс, 2000. С. 592.

7. Терещенко М.А. Економічна сутність фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Молодий вчений*. 2017. №1. С. 83-85.

8. Програми підтримки аграрного сектору за основними напрямками у рамках Державного бюджету на 2018 рік / Уманська Районна Державна Адміністрація Черкаської області. URL: <https://uman-rda.gov.ua/news/17-54-00-19-02-2018/> (дата звернення: 25.01.2019).

9. Шкуратов О.І. Сутність екологічної безпеки в аграрному секторі економіки: теоретичні підходи. *Агросвіт*. 2017. №. 15-16. С. 3-10.

REFERENCES:

1. Ofitsiyni sait Entsiklopediia suchasnoi Ukrainy (2019) [Official web-site Encyclopaedia modern Ukraine]. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18765 (accessed 25 January 2019). (in Ukrainian).

2. Aref'ieva O.V., Lytovchenko O.Yu. (2008). Kadrova skladova v systemi ekonomichnoi mashynobudivnykh pidpriemstv [Skilled constituent in the sys-

tem of economic machine-building enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky*, № 11, pp. 95-100. (in Ukrainian).

3. Bandurka O.M., Dukhov V.Ye., Petrova K.Ya., Cherviakov I.M. (2003). Osnovy ekonomichnoi bezpeky [Bases of economic security]. Pidruchnyk. Kharkiv: Nats. un-tu vnutr. sprav, pp. 64. (in Ukrainian).

4. Zhalilo Ya.A. (2004). Do formuvannia katehorialnogo aparatu nauky pro ekonomichnu bezpeku [Before forming of category vehicle of science dealing with economic security]. *Stratehichna panorama*, № 3, pp. 97-104. (in Ukrainian).

5. Korystin O.Ye. (2010). Ekonomichna bezpeka. Rol ekonomichnoi bezpeky v systemi natsionalnoi bezpeky [Economic security. A role of economic security is in the system of national safety]. URL: http://pidruchniki.ws/13761025/ekonomika/rol_ekonomichnoyi_bezpeki_sistemi_natsionalnoyi_bezpeki (accessed 25 January 2019). (in Ukrainian).

6. Makhmudov A.H. (2000). Ynvestytsionnaia polytyka y upravlenye [Investment politics and management]. Donetsk : Donbass, pp. 592. (in Russian).

7. Tereshchenko M.A. (2017) .Ekonomichna sutnist finansovoi bezpeky silskohospodarskykh pidpriemstv [Economic essence of financial safety of agricultural enterprises]. *Molodyi vchenyi*, №1, pp. 83-85. (in Ukrainian).

8. Prohramy pidtrymky ahrarnoho sektoru za osnovnymy napriamamy u ramkakh Derzhavnoho biudzhetu na 2018 rik (2018). [Programs of support agrarian to the sector after basic directions within the framework of the State budget on 2018]. URL:<https://uman-rda.gov.ua/news/17-54-00-19-02-2018> (accessed 25 January 2019). (in Ukrainian).

9. Shkuratov O.I. (2017). Sutnist ekolohichnoi bezpeky v ahrarnomu sektori ekonomiky: teoretychni pidkhody [Essence of ecological safety in the agrarian sector of economy: theoretical approaches]. *Ahrosvit*, № 15-16, pp. 3-10. (in Ukrainian).

Makovoz Oksana

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Economics and Finance
Kharkiv National University of Internal Affairs

ANALYSIS OF STRUCTURE OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES OF THE AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE

The of purpose of the article. Authorial interpretation of economic security of enterprises of agrarian sector of such as permanent state of development of agrarian sphere of economics, when the necessary minimum of needs of the society in corresponding products of agriculture status is given in the article, raw material for other spheres of economy, including the necessities of public, food welfare and forming of insurance supplies in case of unexpected events of internal and external threats are satisfied.

Methodology. During the research of realities of economic security the methods of generalization, logic, analysis of the theoretical and practical approaches to the structure of economic security of agrarian sector, dialectical economic paradigms, with an emphasis on system, structural, functional, organizationally-administrative parties of research object were used.

Results. The objects of economic security of agrarian sector are a sector in general, his complexes and subcomplexes, subjects of menage, family, separate citizens, id est all institutes of the sector, and providing their stable and safe state, exactly to them the state system of economic security is directed. Subjects of economic security of the agrarian sector are institutes that form and provide the state of economic security of sector on different levels.

Researches confirm, that providing of economic security of enterprises of the agrarian sector of Ukraine must be determined by the structure of agroindustrial complex of country. Accordingly, firstly as objects are represented with the spheres of APC secondly, productive and unproductive complexes APC and, thirdly, food subcomplexes. By the nature of ultimate product finish good, economic security of enterprises of agrarian sector must be divided into safety of food complex and safety of complex of unfood products.

Safety of food complex assumes safety of industries of agriculture and processing, that supply foodstuffs to the population, and also enterprises, that supply productive facilities first that do in the a purveyance and transporting of food stuffs. In Ukraine public requirements in all basic foodstuffs are provided due to functioning and development of resource and productive potential of national agroindustrial complex.

Practical of implications. Working of theoretical questions of structure of economic security gave an opportunity to come to the conclusion, that on a branch sign economic security of the agrarian sector envisages safe economic development of food subcomplexes. They are represented totality of enterprises and organizations both on the production of raw material and receipt of the prepared products and attendant subcomplexes. In a branch cut safe development of the marked subcomplexes makes basis of economic security of agrarian complex.

The structure of economic security of enterprises of agrarian sector is difficult and versatile. Its component parts are connected and influence on providing of economic security of the agrarian sector, carrying the threats to his steady development. Inalienable component part of economic security of agrarian sector is food safety. Every country regardless of level of development tends to avouch food safety to its own population. It is considered that a country is in the safe state with food safety, if it is able due to an own production to provide a feed to all citizens at level not below 70 percents to the scientifically reasonable physiology norm of consumption.

Value/originality. In the process of analysis of researches of different authors with questions about the structure of economic security of enterprises of agrarian sector, it is offered to examine the structure of economic security from next constituents: food safety; investment safety; external economic safety; productive safety; power safety; scientifically-technological safety; safety of labour-market; skilled safety; financial safety; material-resource safety; law and order; ecological safety. Realization of analysis based on the offered constituents of structure of economic security of enterprises of agrarian sector of Ukraine will give the possibility to carry out more effective politics of economic development of the country.